

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko A. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 czerwca 2021 r., sygn. akt V ACa (...), V ACz (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powódki M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 9 października 2018 r., którym oddalone zostało jej powództwo skierowane przeciwko pozwanemu A. K. o zapłatę kwoty 830.121,14 zł tytułem rozliczenia korzyści uzyskanych z wynalazku, przed jego opatentowaniem.

U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że powódka nie wykazała - ani co do zasady ani co do wysokości - by pozwany w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej odniósł korzyści z wynalazku, w których jako współuprawniona powinna partycypować.

Ocena zgromadzonych w sprawie dowodów zdaniem Sądów *meriti* nie dowodzi zasadności powództwa. Wniosek powódki dotyczący zobowiązania współników [...] B. s.c. do „sporządzenia wartościowego zestawienia sprzedaży” jest natomiast sprzeczny z art. 248§ 1 k.p.c., odnosi się bowiem po pierwsze, nie do przedstawienia dokumentu, lecz do jego wytworzenia, a po wtóre jest nieprzydatny do rozstrzygnięcia. Powódka nie złożyła bowiem wniosku o zobowiązanie tej spółki do przedstawienia faktur wystawionych przez pozwanego w związku ze sprzedażą stabilizatora na rzecz O. w W. Ponadto żądane zestawienie miało obejmować całość sprzedaży stabilizatora do sera cukierniczego, a pozwany sprzedawał O. W. także inne stabilizatory, nie objęte zgłoszeniem patentowym, którego dotyczy spór, realizacja tego wniosku dowodowego nie przyczyniłaby się zatem do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Apelacyjny przychylił się także do stanowiska Sądu Okręgowego odnośnie do bezzasadności zgłoszonego przez powódkę wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości i przetwórstwa spożywczego na okoliczność wysokości zysków netto osiągniętych przez pozwanego ze sprzedaży stabilizatora oraz ustalenia kosztów jego produkcji. Stał na stanowisku, że w sprawie nie zgromadzono materiału dowodowego, który mógłby być podstawą sporządzenia tego rodzaju opinii i poczynienia ustaleń faktycznych w tym przedmiocie. Stwierdził, że zgromadzone w sprawie dowody są fragmentaryczne, powódka nie wykazała bowiem nawet wolumenu i wartości sprzedaży zrealizowanej przy zastosowaniu wynalazku, a rzeczą Sądu nie było prowadzenie w tym zakresie postępowania z urzędu. Podobnie rzeczą biegłego nie było poszukiwanie istotnych okoliczności faktycznych za stronę, lecz wypowiedzenie się - przy wykorzystaniu wiedzy specjalnej - co do już ujawnionych okoliczności faktycznych.

Niezależnie od powyższego Sądy obu instancji przyjęły, że pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia w zakresie roszczeń o rozliczenie korzyści powstałych do dnia 30 listopada 2001 r., obejmujących okres dziesięć lat wstecz od chwili przerwania biegu przedawnienia, a powódka nie wykazała, że podniesienie tego zarzutu stanowi nadużycie prawa podmiotowego.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. We wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania powołała przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne wymagające rozstrzygnięcia w postaci pytań: (1) „czy na mocy art. 248 § 1 k.p.c. sąd może zwrócić się o wydanie wyłącznie istniejącego dokumentu, czy też dopuszczalne jest zażądanie wydania dokumentu, który podmiot wzywany sporządzi po doręczeniu wezwania sądu na podstawie danych znajdujących się w jego posiadaniu ?”; (2) czy sąd może samodzielnie podjąć decyzję, że zgromadzony materiał dowodowy jest niewystarczający do wydania opinii przez biegłego, czy też taką decyzję może podjąć jedynie biegły sądowy ?”.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie

do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącą – dotyczące podstawowych zagadnień postępowania dowodowego - zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, a uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie dostarcza argumentów za potrzebą ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

W orzecznictwie i doktrynie nie budzi wątpliwości, że art. 248 k.p.c. obejmuje obowiązek przedstawienia istniejącego, konkretnego dokumentu – stanowiącego dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy - a nie wytworzenia nowego. W konsekwencji nie może on stanowić podstawy do zobowiązania na wniosek strony osoby trzeciej do wytworzenia dokumentu, sporządzenia zestawienia określonych informacji bądź poszukiwania bliżej nie sprecyzowanych dokumentów, które mogłyby zostać wykorzystane w procesie.

Nie budzi jednak wątpliwości, że dopuszczalne jest zobowiązanie przez sąd osoby trzeciej do sporządzenia informacji w oparciu o dane, którymi dysponuje (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1974 r., II CZ 39/74, OSNC 1975, nr 6, poz. 93). Informacja taka jest innym szczególnym środkiem dowodowym w rozumieniu art. 309 k.p.c., do którego – z uwzględnieniem regulacji szczególnych - tylko w sposób odpowiedni stosuje się przepisy dotyczące dowodu z dokumentu (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1990 r., III CZP 102/89, OSNC 1990, nr 10 – 11, poz. 127 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2020 r., III CZP 78/19, OSNC 2021, nr 2, poz. 7).

Problematyka dowodu z opinii biegłego jest przedmiotem bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygania kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2004 r., II UK 80/04, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2012 r., I UK 322/12, niepubl.).

Powyższa zasada znajduje zastosowanie również przy ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pod kątem możliwości sporządzenia przez biegłego opinii na istotne w sprawie okoliczności. Dowód z opinii biegłego nie służy bowiem uzupełnianiu twierdzeń strony o faktach czy nawet czynienia ustaleń w zakresie faktów możliwych do stwierdzenia za pomocą innych środków dowodowych. Dowód ten może być wykorzystywany do weryfikowania wymagających wiedzy specjalnej powiązań między ustalonymi

faktami albo do wyprowadzania z tych faktów wniosków, których sformułowanie wymaga wiedzy specjalistycznej.

Stanowisko sądu w przedmiocie odmowy dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z uwagi na brak materiału dowodowego umożliwiającego biegłemu wydanie opinii nie może być jednak arbitralne, a jego trafność musi być analizowana z perspektywy przesłanek, którymi kierował się sąd odmawiając przeprowadzenia tego dowodu (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85, z dnia 20 stycznia 2012 r., I CSK 200/11, niepubl., i z dnia 10 sierpnia 2017 r., II CSK 837/16, niepubl.).

Sąd może też zasięgnąć opinii biegłego – o ile uzna to w szczególnych okolicznościach sprawy za niezbędne - czy i w jakim zakresie należałoby uzupełnić postępowanie dowodowe, aby zebrany w sprawie materiał i ustalenia faktyczne stanowiły wystarczającą podstawę do wydania opinii prawidłowej i wolnej od niepewności związanej z niejasnym stanem faktycznym, do którego opinia ma się odnosić (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1985 r., III CZP 59/85, OSNCP 1986, nr 9, poz. 140 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1978 r., OSPiKA 1978, Nr 5, poz. 83).

Kwestia czy w okolicznościach sprawy potrzeba przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego zaistniała nie stanowi zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania, lecz dotyczy sfery stosowania prawa. W konsekwencji powódka nie formułuje nowych, dotąd nie rozstrzygniętych problemów wykładniczych – które mogłyby stać się podstawą do przyjęcia skargi do rozpoznania - lecz zarzuca Sądowi Apelacyjnemu błędne zastosowanie prawa procesowego przez oddalenie zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego i zwrócenie się do biura rachunkowego o przedłożenie informacji dotyczącej wartościowego zestawienia sprzedaży stabilizatora do sera cukierniczego.

Niezależnie od powyższego zagadnienie dotyczące art. 248§ 1 k.p.c. nie ma istotnego znaczenia w sprawie. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że wniosek dowodowy o zwrócenie się do osoby trzeciej o sporządzenie żądanego przez skarżącą zestawienia jest nieprzydatny do rozstrzygnięcia sprawy z uwagi

na zakres żądanych informacji, które miały obejmować całość sprzedaży stabilizatora do sera cukierniczego, nie dotyczyły natomiast wyłącznie stabilizatora objętego zgłoszeniem patentowym P – (...). Z podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia wynikało natomiast, że pozwany sprzedawał O. w W. także inne stabilizatory.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).